

A blurred, black and white photograph of a man in a suit and tie, smiling slightly, serving as the background for the text.

Att gå i dialog med någon annans verk

EU-domstolens dom i Pelham II och dess
konsekvenser för remixkultur, memer och AI-
output m.m.

DANIEL WESTMAN

Bakgrund

- Återanvändning av (delar av) andras verk i egna prestationer är en klassisk upphovsrättslig fråga
- Intertextualitet
- Nya fenomen: Internetkultur, AI-output
- Diskussionen i samband med genomförandet av artikel 17 DSM-direktivet
- Ensamrättens tillämpning på återanvändning
- Möjlighet att tala om ett nytt verk (skapat i fri anslutning)?
- Fokus riktas mot tillämpning av inskränkningar
- Inskränkningen i artikel 5.3 k ("användning i karikatyr-, parodi- eller pastischsyfte") + andra inskränkningar, t.ex. citat

EU-domstolens dom i C-590/23
(Pelham II)

Övergripande

- Det nationella målet (kort **sampling** av ljudupptagning används i en ny låt)
- Tidigare prövning i EU-domstolen (C-476/17, Pelham)
- Domstolens slutsatser
 - Begreppet pastisch har ingen helt entydig innebörd i allmänt språkbruk och måste tolkas mot bakgrund av direktivets systematik och ändamål
 - Inte en allmän uppsamlingsinskränkning ...
 - ... men inte heller ”tolkas restriktivt, utan i full överensstämmelse med detta syfte och dessa friheter” (yttrandefrihet, konstnärlig frihet och allmänintresset)

Begreppet pastisch avser "skapelser som **erinrar** om ett eller flera befintliga verk, samtidigt som de uppvisar **märkbara skillnader** i förhållande till dessa verk, i syfte att med dessa verk inleda en form av **konstnärlig eller kreativ dialog** som är igenkännbar som sådan"

Närmare preciseringar

- Inget skydd för ”dolda imitationer av skyddade alster eller plagiat” (krav på ”öppen användning”)
- Den konstnärliga eller kreativa dialogen ”kan anta olika former, **bland annat** formen av en stilistisk imitation av dessa verk, en hyllning av dem eller en humoristisk eller kritisk bearbetning av nämnda verk”
- Sampling omfattas av begreppet om nämnda krav är uppfyllda
- Krävs inget ”pastischsyfte”, utan ”det räcker att karaktären av pastisch är igenkännbar för en person som är förtrogen med det befintliga verk från vilket vissa delar lånats” (Fråga 2)

Diskussion

- Koncis och balanserad dom
- Kravet på dialog (konstnärligt eller kreativ) öppet för tolkning
- Min tolkning: Förhållandevis vid tolkning av inskränkningen
- Originalitet krävs inte
- Skyddsobjektets betydelse (närstående rättigheter)
- Samspelet med andra inskränkningar (främst citat och parodi)
- Förhållande till ideell rätt

Analys i förhållande till (digitala) fenomen

- Sampling
- Fanfiction
- Memer
- Mashup/remix
- AI-output
- Annat?

Förhållandet till nationell svensk rätt

- Det traditionella svenska synsättet gällande travesti och parodi
- Förenlighet med unionsrätten?
- Direktivkonform tolkning
- Kommande ändring av inskränkningarna (genomförande av 5.3 k)

DANIEL WESTMAN

danielwestman.org

0701-852 699

